IK BEN JE VRIEND

ADVIES VOOR OPSTART MAATJESPROJECT

gave
gevlucht. gezien. geliefd.

IK BEN JE VRIEND

In elke gemeente wonen vluchtelingen afkomstig uit allerlei landen en culturen. Veel vluchtelingen missen hun familie en het sociale leven uit hun eigen land. Ze hebben behoefte aan een vriend of vriendin die naast hen staat. Ook hebben ze Nederlanders wat te bieden. In deze handreiking lees je hoe kerken een maatjesproject op kunnen zetten en wat daarvoor nodig is.

HET BELANG VAN EEN MAATJESPROJECT

Waarom een maatjesproject

In elke gemeente wonen vluchtelingen afkomstig uit verschillende landen en culturen. Dit kunnen bewoners zijn van een azc of statushouders. Statushouders zijn de afgelopen jaren bij jou in jouw woonplaats komen wonen en het merendeel van hen woonde eerst in een azc.

Maatschappelijke integratie

Statushouders worden op weg geholpen vanuit verschillende organisaties. Deze organisaties hebben de regie over de procedure, de inburgering en over de verdere maatschappelijke integratie. Zij zorgen ervoor dat de vluchteling een bestaan kan opbouwen in onze samenleving en helpen de vluchteling op het gebied van huisvesting, een school voor de kinderen, het regelen van een huisarts, de tandarts, de inrichting van de woning en andere praktische zaken. Het is goed dat dit allemaal geregeld wordt, maar deze organisaties zijn beperkt en wat zij niet organiseren of bieden is vriendschap.

Sociale integratie

Veel vluchtelingen voelen zich eenzaam en ontheemd. Het komt zelfs voor dat statushouders al jaren in een plaats wonen en naast de professionele contacten geen contact hebben met andere Nederlanders. Als je ze ernaar vraagt willen de meesten dolgraag contact met Nederlanders. Gewoon een vriend of vriendin met wie ze kunnen praten (de Nederlandse taal oefenen), koffie drinken, een spel doen, boodschappen doen, samen een keer eten of gewoon een keer samen op een terrasje zitten.
Het is zo belangrijk en waardevol dat de asielzoeker of statushouder contact heeft met Nederlanders. Het leren van de taal, het leren van elkaars cultuur en gewoonten, maaltijden en geloof. Gezien worden en ook iets kunnen bieden aan de ander. Dit is de sociale integratie.
Het is sowieso belangrijk om je te realiseren dat de asielzoeker of de statushouder niet zielig is en daarom geholpen zou moeten worden, maar je bent maatje op basis van gelijkheid en vriendschap.

Doelstellingen

Het maatjesproject stelt zich ten doel om bewoners van het azc en statushouders in de gemeente een maatje te kunnen aanbieden. Zij doet dit zonder winstoogmerk en wil graag:

- Het sociale isolement van vluchtelingen en statushouders doorbreken en integratie bevorderen door hen warmte, liefde en vriendschap te bieden.

- De betrokkenheid van de inwoners van de gemeente bij de opvang van vluchtelingen en statushouders vergroten.
- Waar mogelijk ondersteuning bieden bij hun zoektocht naar werk.

Daarnaast streeft zij het volgende na:

- Het maatjesproject stimuleert en streeft naar een integrale aanpak met betrekking tot integratie binnen de gemeente.
- Het maatjesproject wil maatjes bieden aan alle mensen ongeacht, afkomst, religie en/of handicap.
- Het maatjesproject levert een positieve bijdrage aan de beeldvorming rondom vluchtelingen en statushouders.

DOELGROEP EN DEELNEMERS

Doelgroep maatjesproject

Het maatjesproject richt zich op de volgende doelgroepen:

- Bewoners van het azc
- Statushouders
- Uitgeprocedeerden[1]

Wat is een maatje?

Een maatje is iemand die tijdelijk of langere tijd informeel contact heeft met een vluchteling of statushouder. Vanuit de rol als vriend wil het maatje er zijn voor de vluchteling. Als vrijwilliger word je gekoppeld aan een vluchteling of statushouder (alleenstaand of gezin).

Wat doet een maatje?

Als maatje zijn we er voor de ander door een gezellige sfeer te creëren, 'er te zijn', naar zijn verhaal te luisteren, samen activiteiten te ondernemen en praktisch te helpen waar dat nodig is. Daaruit kunnen gesprekken ontstaan: over de cultuur, over problemen waar ze tegenaan lopen, over levensvragen of over familieleden met wie ze al een tijd geen contact meer hebben. Wij vinden het belangrijk dat onze maatjes vanuit liefde voor de ander, zelfbewust en met passie voor vluchtelingen hun werk willen doen. Kun je goed en zonder oordeel luisteren? Heb je een belangstellend, meelevend oog en oor voor de verhalen van de ander?

MODELLEN OM EEN MAATJESPROJECT OP TE ZETTEN

Model 1

Het eerste model is het meest praktische model. Er wordt met het COA of met VluchtelingenWerk op het azc de afspraak gemaakt dat zij standaard alle bewoners vragen of zij een Nederlands maatje willen hebben.

[1] Een klein deel van de uitgeprocedeerden wordt geholpen door de bed, bad en broodregeling totdat ze terug kunnen naar hun land van herkomst. Maatschappelijke integratie is niet hun doel. Ze worden soms begeleid bij hun terugkeer. Dit kan een langdurig, eenzaam proces zijn. Afleiding door contact met een maatje is dan zeer welkom.

Aan de hand van bijvoorbeeld een intakeformulier kan het COA of VluchtelingenWerk vragen aan de asielzoeker om dit in te vullen. Hierdoor krijg je inzicht in de gezinssamenstelling en/of achtergrond van degene die graag een maatje wil.
Met betrekking tot de statushouders en/of uitgeprocedeerden wordt deze zelfde afspraak gemaakt maar dan met de gemeente of VluchtelingenWerk of een andere organisatie die de maatschappelijke integratie uitvoert en organisaties/particulieren, die betrokken zijn bij genoemde uitgeprocedeerden.
De aanvraag wordt samen met het intakeformulier doorgestuurd naar de coördinator van de werkgroep, die op basis van deze informatie op zoek gaat naar een passend maatje.

Model 2
Dit model is alleen te gebruiken ten bate van bewoners van het azc. Het maatjesproject begint met een gezamenlijke startbijeenkomst. Dit doe je na overleg met het COA. Tijdens een maaltijd of koffiemoment maakt de asielzoeker kennis met zijn maatje. Voorafgaand aan deze bijeenkomst wordt het maatje zoveel mogelijk begeleid door toerusting en tips te geven voor het contact met vluchtelingen. Zo kan het maatje een goede start maken.
Voor de organisatie van dit model worden meerdere coördinatoren aangesteld. Zij kunnen elkaar vervangen bij ziekte en zorgen samen voor de continuïteit in het project. Zij zijn verantwoordelijk voor de organisatie van het gehele project.
Jaarlijks worden er twee startbijeenkomsten georganiseerd waarin maatjes worden gekoppeld aan een bewoner van het azc voor een periode van vier maanden.
Tijdens het project worden er diverse gezamenlijke activiteiten georganiseerd waarbij de maatjes worden toegerust. Tevens worden er intervisiemomenten geboden aan de Nederlandse maatjes om hen te helpen bij vragen die er zijn.

Model 3
Als derde mogelijkheid om te koppelen wordt het bekende ‘Meet and eat’ concept gebruikt. Nodig gezinnen of alleenstaanden van het azc uit voor een maaltijd bij een vrijwilliger thuis. Deze vrijwilliger is iemand die zich al eerder als maatje heeft aangemeld en bij een klik het contact met de vluchteling kan voortzetten. Uiteraard kun je ook een ‘Meet and eat’ organiseren zonder een verplicht maatjestraject.

SAMENWERKING EN ORGANISATIE

Samenwerking
Om het maatjesproject tot een succes te maken is het belangrijk dat het project zoveel mogelijk in gezamenlijkheid wordt opgezet. De initiatiefnemers moeten proberen om zoveel mogelijk kerken enthousiast te maken zodat deze kerken ook gaan meedoen.
Samenwerking heeft altijd een meerwaarde. Het verhoogt de kans om het langer vol te houden en om een breder draagvlak te creëren in de samenleving.
Organisaties om mee samen te werken en om contact mee te houden:

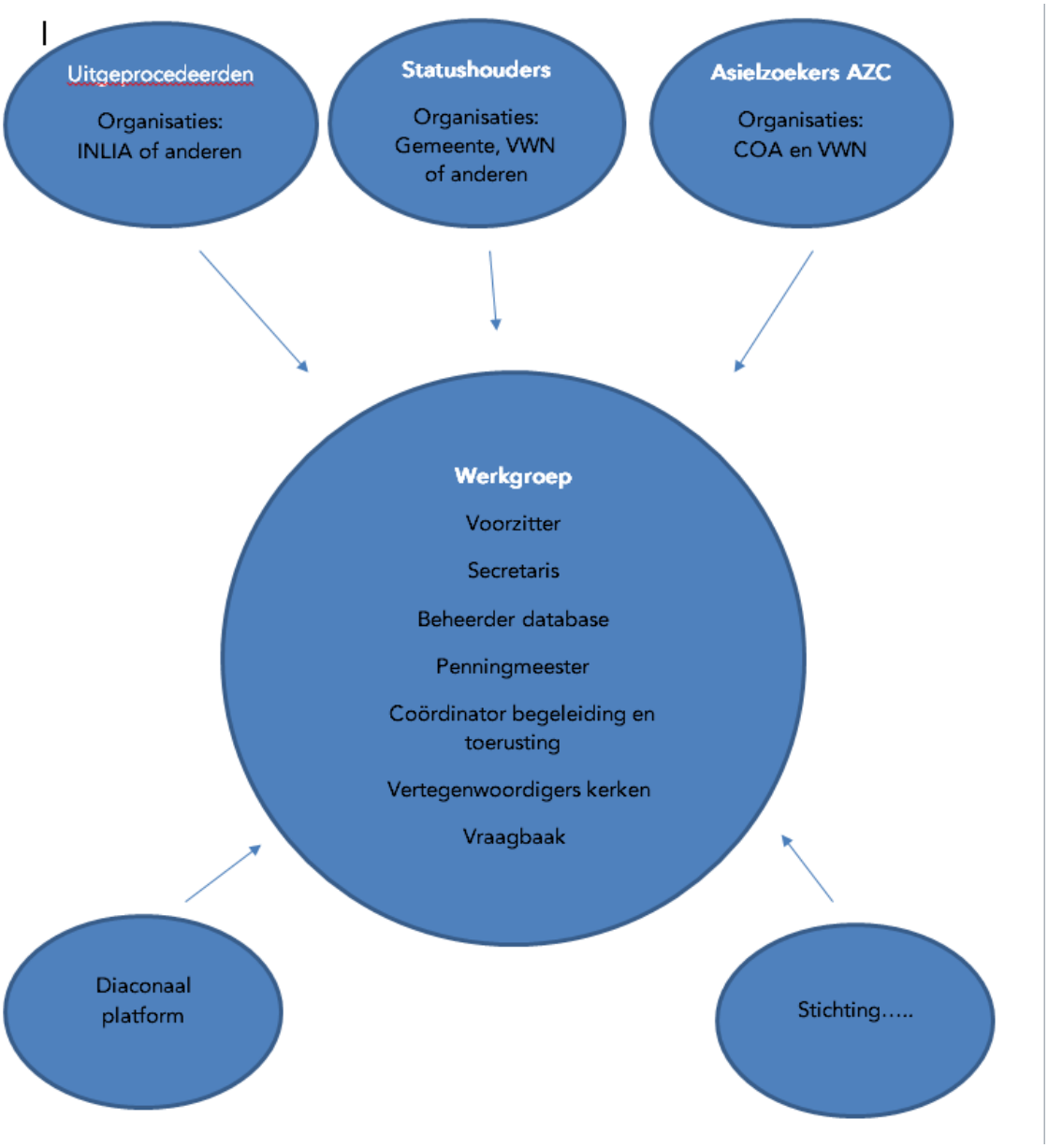
- Bij het azc: COA en VluchtelingenWerk;
- Bij de statushouders: Gemeente, VluchtelingenWerk of anderen;
- Bij uitgeprocedeerden: Inlia of anderen.

Zorg voor vaste contactpersonen die gestructureerd contact onderhouden met de betreffende organisaties over het maatjesproject. Het al of niet aanleveren van vluchtelingen die een maatje willen komt bij hen vandaan.
Meer informatie over andere vluchtelingenorganisaties kun je vinden op de website van VluchtelingenWerk.

Structuur

Structuren van waaruit het maatjesproject georganiseerd kan worden:

- Werkgroep met vertegenwoordigers uit de deelnemende kerken;
- Diaconaal platform (vaak al bestaand) met daarin de deelnemende kerken;
- Op te richten stichting met een bestuur en daaronder een werkgroep of stuurgroep.

Taakverdeling

Bij het maken van een taakverdeling kun je denken aan de volgende rollen en bijbehorende taken. Deze lijst van taken is optioneel en ook afhankelijk van het model dat je gekozen hebt.

- Voorzitter
  - Voorbereiden agenda en opstellen agenda.
  - Bijeenroepen van de vergadering.
  - Leiding geven aan de vergadering.
  - Controleren of gemaakte afspraken worden nagevolgd.
  - Contact met COA, VluchtelingenWerk en andere betrokken instanties.
  - Evaluatie met maatjes, vluchtelingen, de stichting/werkgroep, COA, VluchtelingenWerk en de gemeente.
- Secretaris
  - Notuleren van vergaderingen.
  - Zorgen voor de communicatie en correspondentie.
  - Opstellen beleidsplan in overleg met anderen.
  - Onderhouden van de eigen website en sociale media.
- Penningmeester
  - Bijhouden en bewaken van de financiën.
  - Regelen van betalingen en declaraties.
  - Opstellen financieel jaarverslag en begroting in overleg met de anderen.
  - Regelen van eventuele verzekeringen, vergoedingen ten bate van cursussen.
  - De mogelijkheden ten bate van subsidies onderzoeken en regelen.
  - Op zoek naar ondersteuning door bedrijven en benaderen van fondsen.
- Beheerder database
  - Werving van vrijwilligers.
  - Beheren van de plek waar al de verzoeken binnenkomen.
  - Verwerken van intakeformulieren.
  - Maken van een match tussen maatjes en vluchtelingen.
  - Registreren van de koppelingen (namen en bijzonderheden).
- Coördinator begeleiding en toerusting
  - Intakegesprekken voeren met het maatje en de vluchteling.
  - Zorgen dat nieuwe vrijwilligers begeleiding krijgen van een maatje met ervaring.
  - Organiseren van instructieavonden voor maatjes, inclusief voorbereiding/locatie.
  - Beschikbaar zijn als vraagbaak voor allerhande vragen. Zowel praktisch als geestelijk, met mogelijkheden om door te verwijzen.
  - Organiseren van intervisiemomenten met Nederlandse maatjes.
  - Gezamenlijke activiteiten voor maatjes en vluchtelingen voorbereiden en begeleiden.

AAN DE SLAG

In vervolg op al het bovenstaande is het verstandig om een plan van aanpak op te stellen, waarin de werkwijze van jullie maatjesproject verder wordt beschreven. Er zijn een aantal zaken die daarin in ieder geval meegenomen moeten worden.

Intakeformulieren
Document in te vullen door de vrijwilligers en de vluchteling/statushouder over wat ze kunnen verwachten en wat gevraagd wordt. Voeg informatie van het toegepaste model 1,2 of 3 toe aan het intakeformulier, zodat het maatje weet wat hij kan verwachten.

Werving vrijwilligers
Vanuit de werkgroep of stuurgroep is een coördinator belast met de werving en aanmeldingen van de vrijwilligers. Via diverse kanalen (social media, internet, kerkbladen, oproepen) worden mensen gevraagd zich aan te melden als vrijwilliger.
Na het aanmelden wordt gevraagd om een intakeformulier in te vullen en wordt gevraagd het profiel in te vullen. Deze gegevens worden in een database vermeld.

Bijhouden database
Het is belangrijk dat nauwkeurig wordt geregistreerd wie zich als vrijwilliger hebben gemeld en het profiel en wie als maatjeszoekende wordt aangemeld. Tevens wie aan wie gekoppeld wordt. Daarnaast is het belangrijk dat er een contactpersoon (aanspreekpunt) is voor de vrijwilliger bij wie hij/zij terecht kan voor vragen en om advies. Ook bijzonderheden, vragen en ondersteuning wordt per maatje vastgelegd.

Toerusting en begeleiding
De voorbereiding van de Nederlandse maatjes bestaat uit een persoonlijk gesprek en een instructiebijeenkomst. Geef de do's en don'ts door die het maatje kunnen helpen in het contact. Geef zo mogelijk de brochure 'Een warm welkom' van Gave over contact met vluchtelingen of verwijs naar de websitebibliotheek van Gave voor meer informatie over het gezin waarbij de vrijwilliger betrokken is. Zoals informatie over landen van herkomst of geloof. Vervolgens ontmoeten het maatje en de vluchteling elkaar. Bijvoorbeeld op een feestelijke matchingsavond. Daarna gaan ze samen op pad. In de basis liefst één keer per week of per twee weken. Wanneer het even duurt voor er een matchingsavond is kan er alvast een eerste ontmoeting worden georganiseerd en waarbij de contactpersoon mee gaat.

Begeleiding eerste ontmoeting
Voor iedereen die voor het eerst in contact komt met vluchtelingen is het spannend. Wat wordt er van mij verwacht, hoe zal het gaan met de taal, hoe ga ik om met stiltes die vallen et cetera. Er zijn heel veel vragen die een vrijwilliger bezig kunnen houden. Daarom is een goede inwerkperiode belangrijk. De volgende zaken mogen daarin niet ontbreken:

- Wees op tijd om de vrijwilliger te ontvangen, heet de vrijwilliger welkom.
- Neem de tijd om samen te zitten voordat de activiteit begint of voor je naar de vluchteling toe gaat, zodat de nieuwe vrijwilliger en jij vertrouwd raken met elkaar.
- Geef een toelichting over de manier van werken, de gang van zaken zoals regels die gelden op het azc.
- Neem relevante bijzonderheden door (bijvoorbeeld opvallend gedrag bij kinderen waarop ingespeeld moet worden) zonder het vertrouwen van de vluchteling te schaden.
- Laat de vrijwilliger bij een groepsactiviteit kennismaken met de andere vrijwilligers.
- Evalueer aan het einde van de activiteit hoe de vrijwilliger het heeft ervaren, wees bedacht op de heftigheid die ervaren wordt wanneer iemand voor het eerst op een azc komt.

- Vraag wat de vrijwilliger van jou nodig heeft om met werk verder te kunnen oppakken.
- Geef zo mogelijk een brochure of verwijs naar de websitebibliotheek van Gave voor meer informatie over het werk waarbij de vrijwilliger betrokken is. Bijvoorbeeld informatie over landen van herkomst of geloof.
- Laat weten hoe de vrijwilliger jou of een andere contactpersoon kan bereiken.
- Neem na een aantal dagen zelf contact op met de nieuwe vrijwilliger en vraag hoe het met hem gaat.

Contact- en evaluatiemomenten

Bijvoorbeeld één keer in de drie maanden of per half jaar komen de maatjes samen om ervaringen uit te wisselen en elkaar te ondersteunen waar nodig. Deze intervisiebijeenkomsten worden begeleid door de coördinatoren van het maatjesproject. Ook externe professionals kunnen daarbij aanschuiven voor gewenste ondersteuning of toerusting.
Doel van deze bijeenkomsten is om van elkaar te leren, om bijzonderheden en/of teleurstellingen te delen en om elkaar door het uitwisselen van ervaringen verder te helpen. Hulpvragen kunnen gebundeld worden waarna ze worden omgezet in een activiteit of toerusting.

Communicatie en PR

De communicatie en de PR rond het maatjesproject zijn erg belangrijk. Het is allereerst van belang dat zoveel mogelijk mensen op de hoogte zijn van het maatjesproject. Een eigen website wordt aanbevolen.
Uiteraard is het verder van belang dat het project binnen alle kerken goed bekend wordt.
Vervolgens is de communicatie en afstemming met de betreffende organisaties van groot belang.
In dat kader kunnen ook flyers of posters in verschillende talen gemaakt worden, die via de contactpersonen van het COA, VluchtelingenWerk en anderen verspreid of opgehangen kunnen worden op het azc of bij de statushouders.

COLOFON

AUTEUR
Sjaak Verboom en Anita Eenkhoorn,
relatiemanagers veldwerk

Versie 1.0, 30-04-2021

Dit document is alleen voor eigen gebruik en hiervoor gratis beschikbaar via de digitale bibliotheek van Gave op www.gave.nl. Op dit document is de Auteurswet van toepassing, dat betekent dat u zonder schriftelijke toestemming dit document niet verder mag verspreiden, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting Gave.

OVER GAVE
Stichting Gave verlangt ernaar dat de vluchtelingen die naar ons land komen, worden gezien en geliefd. Gave is een interkerkelijke organisatie, die kerken en christenen bewust maakt van de bijbelse roeping om vluchtelingen gastvrij te ontvangen. Gave inspireert, traint en ondersteunt vrijwilligers om contacten op te bouwen en Gods liefde te delen.

Stichting Gave
Marie Curiestraat 35
3846 BW Harderwijk
T 0341 - 460 328
www.gave.nl | servicedesk@gave.nl
IBAN NL85 INGB 0006 9900 56